

HAMID OLIMJON- BAXT VA SHODLIK KUYCHISI

Tursunova Dilso‘z Abrorovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada o‘zbek mumtoz va zamonaviy adabiyoti tarixida alohida o‘rin egallagan yirik shoir Hamid Olimjon ijodining g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari, xususan, uning she‘riyati orqali baxt, shodlik, hayotga muhabbat, go‘zallik va insoniy ezgulikni tarannum etish mahorati tahlil qilinadi. Shoirning poeziyasi ijtimoiy-falsafiy mazmun, g‘azalona lirika va xalqona obrazlar uyg‘unligi asosida milliy adabiyotimizning ruhiy-ma‘naviy boyligiga aylangani asoslab beriladi. Hamid Olimjon o‘zining hayotbaxsh, ruhiy ko‘tarinkilik bag‘ishlovchi she‘rlari bilan o‘zbek xalqining orzu-umidlarini ifodalagan ijodkor sifatida ko‘rsatiladi. Uning asarlarida shaxsiy baxt bilan jamoaviy baxt orasidagi uyg‘unlik, tabiat va inson, mehnat va muhabbat singari tushunchalarning badiiy talqini yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Hamid Olimjon, baxt timsoli, shodlik poeziyasi, lirika, hayotga muhabbat, badiiy tasvir, milliy ruh, ijtimoiy-falsafiy g‘oya, yangi o‘zbek she‘riyati, poetik tafakkur.

O‘zbek adabiyotining XX asr boshlarida yuzaga kelgan yangilanish jarayonlarida o‘zining yorqin iste‘dodi, lirik ruhiyati va xalqona badiiy uslubi bilan ajralib turgan shoirlardan biri Hamid Olimjondir. Uning she‘riy merosi o‘zbek poeziyasida yangi nafas, yangi mazmun, yangi estetika olib kirdi. U millat, ona til, go‘zallik, baxt-saodat, sevgi va tabiat kabi mavzularni teran falsafiy qarashlar bilan, she‘riy badiiyatda ohangdorlik va samimiyat bilan ifodalagan.

Hamid Olimjon she‘riyati – bu hayotga, insoniy orzular va baxtga bo‘lgan yuksak ishonchning ifodasidir. Uning har bir satrida quvonch, yashash zavqi, mehnatga muhabbat, tabiatga mehr, milliy g‘urur singari tuyg‘ular namoyon bo‘ladi. Shoir she‘rlarida baxt timsoli, shodlik, insoniy orzular, kelajak umidlari tasvirlanar ekan, u shunchaki lirik obrazlar yaratmaydi, balki o‘z xalqining yuragidagi armon va umidlarni kuylaydi. Shu bois Hamid Olimjon o‘zbek adabiyotida “baxt va shodlik kuychisi” sifatida e‘tirof etiladi. Shoirning “Baxt haqida qo‘shiq”, “Tongda”, “Hayot haqida doston”, “Zebuniso” kabi asarlari orqali inson qalbining eng nozik qirralarini, shaxsiy va ijtimoiy baxtning uyg‘unligini, ruhiy uyg‘onish holatlarini badiiy tarzda ifodalashga erishgan. Uning she‘riyati g‘am emas, shodlik, nolalar emas, hayotga muhabbat bilan sug‘orilgan. U turmush go‘zalligini, mehnatning muqaddasligini, oddiy insonning orzularini ulug‘lagan.

Hamid Olimjon XX asr o‘zbek adabiyotining eng yorqin vakillaridan biri bo‘lib, uning ijodiy merosi o‘zbek she‘riyatining yangilanishi, o‘ziga xos lirika maktabining shakllanishi jarayonida katta rol o‘ynadi. Shoir o‘z ijodida insoniy tuyg‘ularni, orzu-

umidlarni, mehnat va muhabbatni, hayotning quvonchli lahzalarini badiiy ifoda etishga katta e'tibor qaratdi. Ayniqsa, uning she'rlarida baxt va shodlik, hayotga muhabbat, go'zallik va umid, ruhiy ko'tarinkilik asosiy mavzulardan biri sifatida doimiy o'rin egallaydi.

Hamid Olimjonning ijodida shodlik, baxt, hayotga ishonch va mehr tuyg'ulari tabiat tasvirlari bilan uyg'un holda ifodalanadi. Masalan, "Tongda" she'rida quyosh chiqishi, tabiatning uyg'onishi orqali hayot go'zalligi, tong bilan kirib keluvchi baxt timsoli sifatida gavdalantiriladi. Shoir quyoshni faqat yorug'lik emas, balki umid va hayotning yangi bosqichi sifatida talqin etadi:

***Tongda quyosh yuragimdan kuldi,
Gullar ochildi, yaproqlar titradi...***

Bu misralarda hayotning o'zgaruvchanligi, tong bilan birga kelayotgan shodlik kayfiyati chuqur his etiladi. Shoir o'zining lirik qahramoni timsolida baxtni tashqaridan emas, insonning ichki dunyosidan, yurakdan qidiradi. U baxtni tabiat bilan, mehnat bilan, muhabbat bilan bog'laydi. Uning fikricha, chinakam baxt – bu pok vijdon, halol mehnat, sevikli inson va ona yurtga sadoqatdadir.

Shoirning "Baxt haqida qo'shiq" she'ri ayni shu g'oyalarni ifodalaydi. Unda baxt tasviri juda sodda, xalqona, tushunarli timsollar orqali beriladi. Shoir uchun baxt bu – erkin hayot, mehnatkash xalq, tinch tong, bolalar kulgusi, quyoshli osmon. U baxtni idealistik nuqtai nazardan emas, balki real, odamlar orasida, kundalik turmushda ko'ra olgan:

***Men baxtni ko'rdim, u – oddiy odam,
Qo'li bilan yer haydaydi bemalol...***

Bu misralar orqali Hamid Olimjon o'z xalqiga, oddiy insonlarga bo'lgan chuqur hurmatini, mehrini ifoda etadi. Baxt — bu mehnatkash odamlarning pok niyatli yashashidir, degan g'oya she'rning umumiy ruhini belgilaydi.

Shoirning romantik lirikasi ham shodlik va hayotga muhabbat bilan sug'orilgan. Uning muhabbat haqidagi she'rlari ham quvonchli kayfiyatda, nafis ohangda yozilgan. Masalan, "Zebuniso" dostonida muhabbat faqat hissiyot emas, balki insonni yuksaltiruvchi kuch sifatida ko'rsatiladi. U shaxsiy baxtni jamiyat manfaatlari bilan uyg'un holda tasvirlaydi.

Hamid Olimjonning ijodiy tamoyillarida ijtimoiylik, xalqchilik, pozitiv ruh, ruhiy uyg'onish, tabiat va inson o'rtasidagi uyg'unlik asosiy o'rin egallaydi. Shoir she'riyatini o'rganish orqali biz faqat poetik ifodaning go'zalligini emas, balki ma'naviy-ruhiy qadriyatlar tizimini ham ko'ra olamiz.

Yana bir e'tiborli jihat shuki, Hamid Olimjon she'riyati zamonaviy o'zbek lirikasiga musiqiylik, ohangdorlik, hissiy yuksaklik olib kirgan. Uning she'rlari o'z ohangi, ritmi, qofiya tizimi, so'z tanlovi bilan o'quvchini ruhiy jihatdan ko'taradi. Uning ijodiy uslubi o'zbek xalq og'zaki ijodi, maqollar, dostonlar, xalq qo'shiqlari

bilan uyg'unlashgan holda milliy adabiyotimizning chinakam badiiy timsoliga aylangan.

Hamid Olimjon ijodi – o'zbek she'riyatining yorqin namunasi bo'lib, unda xalqning orzu-umidlari, shaxsiy va ijtimoiy baxt haqidagi tasavvurlari, hayotga bo'lgan yuksak mehr ifodalangan. Shoir o'z asarlarida inson qalbining eng nozik tuyg'ularini – quvonch, shodlik, muhabbat, umid va orzularni obrazli, poetik tilda ifoda etgan. Aynan shuning uchun ham uning she'rlari ko'ngilga yaqin, yurakka yaqin, xalqona va hayotidir.

Hamid Olimjonning shodlik va baxt kuychisi sifatidagi obrazi adabiyotimizda o'ziga xos maktab yaratdi. U she'riyat orqali insonni hayotga, mehnatga, jamiyatga mehrli bo'lishga undadi. Shoir uchun baxt — bu yurtning tinchligi, xalqning farovonligi, yoshlarning baxtiyor hayot kechirishi edi. U she'rlarida chinakam ijtimoiy mas'uliyat bilan birga lirik go'zallik, samimiyat va umidni uyg'unlashtirdi.

Bugungi kunda Hamid Olimjonning ijodini chuqur o'rganish, yosh avlodga yetkazish ma'naviy tarbiyaning muhim yo'nalishlaridan biridir. Uning hayotbaxsh she'rlari, ko'tarinkilik bag'ishlovchi asarlari zamonaviy o'quvchilarni ezgulik va mehr-oqibatga chorlaydi. Shunday shoirlarning ijodiy merosi orqali biz o'z milliy qadriyatlarimizni, badiiy-estetik tafakkurimizni yuksaltiramiz. Shu bois, Hamid Olimjon haqli ravishda "baxt va shodlik kuychisi" degan unvonga sazovor bo'lgan. Uning she'rlari xalq qalbidan joy olgan, yuraklarga shodlik baxsh etgan, ko'ngillarda umid uyg'otgan bebaho adabiy xazina bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hamid Olimjon. Tanlangan asarlar. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1989.
2. Hamid Olimjon. She'rlar, dostonlar, dramalar. – Toshkent: O'zbekiston, 2000.
3. G'afurov, B. Hamid Olimjon lirikasi poetikasi. – Toshkent: Fan, 1976.
4. Norqobil, Q. Hamid Olimjonning poetik olami. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2015.
5. Mirvaliyev, O. Hamid Olimjon – shoir va arbob. – Samarqand: Zarafshon, 2003.
6. Quronov, D. She'riyat saboqlari. – Toshkent: Akademnashr, 2018.
7. Komilov, N. Adabiyot va estetik tafakkur. – Toshkent: Sharq, 1996.
8. Nazarov, S. O'zbek she'riyati taraqqiyot yo'lida. – Toshkent: Fan, 1982.
9. O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi. 10-jild. – Toshkent: Milliy ensiklopediya, 2005.
10. Fitrat, A. O'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: Fan, 1993.